

**Obieg sprawy
w elektronicznym postępowaniu upominawczym (epu)**

Aby podwyższyć czytelności, poniżej omówiony zostanie przebieg sprawy opartej o schemat:

- złożenie pozwu;
- wydanie nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym (powoływanym dalej, jako „epu”);
- wydanie elektronicznej klauzuli wykonalności (powoływanym dalej, jako „ekw”);
- złożenie wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego z wykorzystaniem nakazu, któremu nadano ekw;
- dalsze czynności.

1. Etap przygotowania do złożenia pozwu w epu.

Podmiot zamierzający złożyć pozew w epu musi skorzystać z systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie upominawcze, powoływanego dalej, jako „st” (art. 505³¹ § 1 kpc). Dobrowolność wyboru jest typowa dla epu. Jeśli podmiot nie chce korzystać z epu może wybrać, w szczególności postępowanie upominawcze tradycyjnie regulowane w kpc (art. 497¹ kpc do 505 kpc). W interfejsie dostępu do st znajdują się wszelkie pouczenia niezbędne do zachowania przepisów procedury w trakcie całego jej trwania, funkcjonalność składania pozwów, uzyskiwania dostępu do akt epu, funkcjonalność elektronicznego składania sprzeciwów (jeśli pozwany wybierze taką drogę komunikacji), skrzynka umożliwiająca kontakt powoda z sądem, a nadto moduł uzyskiwania odpisów z dokumentów zgromadzonych w aktach epu. Niezależnie od powyższych funkcjonalności st umożliwia złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji, oraz tryb weryfikacji, przez komornika sądowego, prawdziwości i treści sądowej klauzuli wykonalności.

Na etapie przygotowania pozwu podmiot wybierający to postępowanie winien zapoznać się z całą procedurą. Dokonać obliczenia wysokości opłaty sądowej i pobrać identyfikator celem uiszczenia opłaty.

Zasadą nieznajującą wyjątków jest zwracanie, bez wzywania do prawidłowego złożenia, wszystkich pism procesowych powoda złożonych z pominięciem st. Na zarządzenie o zwrocie takiego pisma zażalenie nie przysługuje (art. 505³¹ § 1 projektu).

2. Etap składania pozwu.

A) kwestie ogólne

Istotą tego etapu jest wypełnienie danymi formularza pozwu. W trakcie tej czynności przygotowująca pozew strona redaguje formularz *on-line*. Formularz zawiera w szczególności dane identyfikacyjne powoda i pozwanego, określenie żądania pozwu oraz wnioski dodatkowe.

W elektronicznym postępowaniu upominawczym pozew zawierać musi przytoczenie dowodów na poparcie przytoczonych w jego uzasadnieniu okoliczności. Do pisma procesowego nie dołącza się załączników oraz nie dołącza się odpisu pełnomocnictwa procesowego, jeśli strona zastępowana ma być przez pełnomocnika procesowego. (Art. 126 § 3¹ k.p.c.). Powyższe prowadzi do podania jedynie informacji niezbędnych do weryfikacji pozwu zgodnie z zasadami postępowania upominawczego, zaś pozwany może w sposób jednoznaczny ustosunkować się do podstawy faktycznej wywiedzionego w epu żądania pozwu.

Pozew z wnioskiem o wydanie nakazu zapłaty zawierać musi również:

- a/ dla powoda będącego osobą fizyczną - numer PESEL,
- b/ dla powodów innych niż osoby fizyczne - numer NIP oraz numer w KRS lub w innym właściwym rejestrze lub ewidencji. (Art. 505³² §2 projektu).

Podanie identyfikatorów numerycznych właściwych dla powodów (stron powodowych) umożliwi systemowi informatycznemu sadu prowadzącego epu identyfikowanie jednoznaczne stron. Biorąc jednak pod uwagę fakt, iż pozwanymi mogą być także osoby (podmioty) zagraniczne (mające siedzibę za granicą) należy uznać, iż dane, o których mowa wyżej mogą być podane dla takich pozwanych jedynie fakultatywnie.

B) reprezentacja

Dla potrzeb elektronicznego postępowania formularzowego przyjęto zasadę, iż pozew w epu może być podpisany wyłącznie przez osoby fizyczną. Osoby fizyczne mogą

występować jako powodowie osobiście lub jako organy osób prawnych ewentualnie jako przedstawiciele ustawowi lub pełnomocnicy innych osób. Jest to konieczne dla konstrukcji doręczeń elektronicznych (następuje tylko na adres osoby, która ma zdolność uwierzytelniania się na koncie użytkownika), odpowiada charakterowi prostych roszczeń nadających się do postępowań upominawczych tym samym do epu i w znaczny sposób upraszcza system informatyczny obsługujący wydział prowadzący epu.

Jeżeli strona wnosząca pismo drogą elektroniczną nie jest reprezentowana jednoosobowo pismo wniesione musi być podpisane przez wszystkie osoby konieczne według obecnie obowiązujących przepisów.

Celem dookreślenia zakresu pełnomocnictwa pełnomocnik obowiązany jest jednoznacznie wskazać osobę reprezentowaną, powołać się na udzielone mu pełnomocnictwo oraz określić jego zakres i rodzaj w rozumieniu art. 91 kpc. Zwrócić należy uwagę, iż do pozwu w epu nie dołącza się dokumentu pełnomocnictwa. (art. 126 § 3¹ k.p.c.).

C) podpisanie pozwu

Pozew i pismo procesowe składane za pośrednictwem st muszą być podpisane przez osoby wnoszące pismo podpisem elektronicznym który jest podpisem elektronicznym w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy o *podpisie elektronicznym*. (art. 126 § 5 k.p.c.), to jest danymi w postaci elektronicznej, które wraz z innymi danymi, do których zostały dołączone lub z którymi są logicznie powiązane, służą do identyfikacji osoby składającej podpis elektroniczny. Stanowi to racjonalny (w szczególności umożliwiający zapewnienie adekwatnego stopnia bezpieczeństwa) sposób na uczynienie z epu rzeczywistego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Podpis elektroniczny, dla potrzeb epu, uzyskiwany będzie:

- dla adwokatów i radców prawnych po złożeniu stosownego wniosku za pośrednictwem organów właściwej izby adwokackiej lub okręgowej izby radców prawnych,
- dla podpisujących pozew powodów, osób ich reprezentujących i pełnomocników innych niż radcowie prawni i adwokaci poprzez st,
- dla osób podpisujących pozew za powoda uzyskującego uprawnienie do składania pozwów poprzez udostępnione mu oprogramowanie po wystąpieniu do sądu prowadzącego epu,

Wnioski adwokatów i radców prawnych o przydzielenie podpisu dostępowego złożone do organu właściwej izby adwokackiej lub okręgowej izby radców prawnych będą

przesyłane sądowi prowadzącemu epu wraz z potwierdzeniem udziału (zrzeszenia) radcy prawnego lub adwokata we właściwej izbie nie później niż po 14 dniach od złożenia wniosku.

D) uiszczenie opłaty

Osoba wnosząca pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym obowiązana jest uiścić należną opłatę bez wezwania. (art. 130 § 6 k.p.c.). Celem uregulowania sprawy opłat w epu przyjęto następujące założenia:

W elektronicznym postępowaniu upominawczym nie stosuje się przepisów o zwolnieniu od kosztów sądowych. (Art.104a Ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz.1398, z późn.zm.)

Płatności dokonywane będą w sposób umożliwiający relatywnie najwyższą wygodę dla składających pozwu w epu;

Należy przyjąć możliwie katalog sposobów płatności adekwatny do aktualnego poziomu usług bankowych (kartami bankowymi i kredytowymi);

Celem umożliwienia interoperatywności systemu epu i systemów bankowych zakłada się stosowanie płatności wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Będzie on identyfikował płatność od konkretnego pozwu. Pobierany będzie bez ograniczenia przez osobę składającą pozew w epu. Uiszczenie opłaty sądowej będzie wymagało zamieszczenia w stosownym opisie tytułu transakcji tego identyfikatora

3. Czynności przed wydaniem nakazu

Przyjęto zasadę, iż zakres danych określony w formularzu pozwu w epu będzie minimalizował konieczność prowadzenia postępowania brakowego. Gdyby jednak taka potrzeba zaistniała epu przewiduje, iż jeżeli pismo nie może otrzymać prawidłowego biegu na skutek niezachowania warunków formalnych przewodniczący zarządza zwrot pisma. Na zarządzenie o zwrocie pozwu nie przysługuje zażalenie.

Pozew po złożeniu za pośrednictwem st zostanie zarejestrowany przez system repertoryjny, który będzie optymalizował dalsze czynności, przy uwzględnieniu aktualnego wpływu sądu prowadzącego epu, liczby orzekających w danym dniu, liczby pracowników administracyjnych, stanu sprzętu biurowego itp.

4. Wydanie nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Całość postępowania w ramach epu prowadzona jest w postaci akt elektronicznych (także akta sprawy II-instancji). Jest to możliwe z uwagi na fakt, iż powód składa pozew w

postaci elektronicznej, sąd procesuje także w takiej samej formie. Pozwany może także wybrać taki sposób uczestniczenia w epu. Jeśli wybiera tradycyjny (papierowy) jego pisma procesowe (zwłaszcza sprzeciw) będą skanowane do postaci elektronicznej.

Nakaz zapłaty, postanowienia, zarządzenia i inne czynności sądu sporządzane są wyłącznie w systemie informatycznym i opatrywane bezpiecznym podpisem (Art. 505³⁰ § 2 k.p.c.)

Sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym sąd rozpoznaje na posiedzeniu niejawnym tak samo jak w tradycyjnym postępowaniu upominawczym. Czynności w elektronicznym postępowaniu upominawczym może wykonywać referendarz sądowy. (art. 353¹ § 2 k.p.c.). W postępowaniu w sprawach epu stosuje się dla potrzeb wydania nakazu zapłaty stosuje się przepisy o postępowaniu upominawczym z odrębnościami wynikającymi z rozdziału o epu. Nie stosuje się przepisów szczególnych o innych postępowaniach odrębnych w których sprawy te mogłyby być rozpoznawane.(art. 505²⁸ oraz 505²⁹ k.p.c.)

Zważyć należy, iż postępowanie to nie wymaga osobistej obecności powoda w sądzie, zaś wszelka korespondencja z powodem dokonywana jest elektronicznie.

5. Uzyskiwanie wglądu do spraw oraz uzyskiwanie odpisów sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym

A) dostęp do akt sprawy

Projekt zakłada, iż w trakcie całego postępowania regulowanego w epu strony mają pełny wgląd do akt postępowania prowadzonych w ich sprawie. Dostęp ten realizowany będzie w systemie informatycznym za pośrednictwem ogólnodostępnych sieci informatycznych z możliwością wydruku przeglądanych dokumentów. Powód będzie dla uzyskania wglądu do akt swojej sprawy posługiwał się podpisem elektronicznym (wydanym na potrzeby epu), pozwany będzie posiadał stosowny identyfikator przesłany mu wraz z odpisem pozwu i nakazu zapłaty.

B) Uzyskiwanie odpisów z akt sprawy

Elektroniczny charakter całego postępowania sądu wymaga racjonalizacji kwestii uzyskiwania odpisów z akt sądowych. Obecne rozwiązanie, w którym wydanie odpisu papierowego z akt następuje na papierowy wniosek posiadają liczne wady i nie spełniają zwłaszcza wymogów bezpieczeństwa. W obecnym stanie prawnym legalizacja dokumentu np. orzeczenia sądowego następuje poprzez przystawienie na nim pieczęci i stwierdzenia

odręcznie zgodności z oryginałem. Takie rozwiązanie jest nie tylko kłopotliwe (osobista obecność) długotrwałe (korespondencja i doręczenia pocztowe), pracochłonne (sporządzanie odpisu papierowego i ręczne stawianie właściwych stempli), ale nade wszystko nie gwarantuje dostatecznego poziomu bezpieczeństwa. Pieczęć i podpis bardzo łatwo podrobić (choćby na standardowym urządzeniu skanującym uzyskać łatwo jakość kopii porównywalną z oryginałem).

Dla potrzeb epu przyjęto koncepcję uwzględniającą w szczególności: charakter i specyfikę postępowania (tryb elektroniczny), dostęp powoda do st, ogólnie dużą (i ciągle rosnącą) dostępność ogólnodostępnych sieci informatycznych (Internetu). Dokument z akt sprawy prowadzonej w epu, uzyskany za pośrednictwem st opatrzony jest kodem pozwalającym na dostęp do dokumentu zawartego w sądowym systemie informatycznym za pośrednictwem ogólnodostępnych sieci informatycznych w celu zapewnienia możliwości sprawdzenia autentyczności. Dokument taki nie wymaga podpisu i pieczęci.

Przyjęta koncepcja zakłada, iż w miejsce pieczęci i podpisu zamieszczony będzie kod. Funkcjonalność st umożliwi każdemu, kto zna taki kod na zapoznanie się z oryginałem dokumentu sporządzonego w formie elektronicznej. Podwyższa to znacznie wiarygodność takiego odpisu. Jego posiadacz może samodzielnie stwierdzić poprzez porównanie z oryginałem czy posiadany przez niego odpis jest zgodny.

Rozwiązanie takie jest nadto przyszłościowe dla wszystkich innych postępowań, w których element elektroniczny krzyżuje się z papierowym (tradycyjnym).

6. Doręczenia w epu.

Dla powoda doręczenie w epu będzie zawsze w postaci elektronicznej. Powód inicjując postępowanie poprzez wniesienie pozwu za pośrednictwem st otrzyma dostęp do dedykowanej dla niego części st umożliwiającej odbieranie korespondencji z sądu. Można w tym znaczeniu posłużyć się pojęciem skrzynki pocztowej, przy założeniu, iż osoba fizyczna ma możliwość uwierzytelnić się w st aby zapoznać się z korespondencją w tej skrynce. Skrzynka ta będzie w pełni nadzorowana przez sąd prowadzący epu. Doręczeń powodowi dokonuje się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze (doręczenie elektroniczne), a pozwanemu, gdy ten wyrazi zgodę na taki sposób doręczania. Doręczenie elektroniczne następuje z chwilą zapoznania się z pismem przez adresata, a w przypadku jego nieodczytania uznaje się je za doręczone z upływem 14 dni od dnia dostarczenia w sposób umożliwiający zapoznanie się z jego treścią adresatowi. Doręczenia elektroniczne polegają na zapewnieniu adresatowi możliwości

zapoznania się z treścią doręczanego dokumentu. (art. 131¹ § 1 i 2 k.p.c.). W związku z powyższym w toku postępowania w epu doręczenia elektroniczne będą polegały na składaniu we właściwych skrzynkach pocztowych stron informacji, odnośników umożliwiających im zapoznanie się z treścią zamieszczoną w skrzynce. Nie przewiduje się instytucji awizowania korespondencji. Z mocy przepisów prawnych strona będzie miała obowiązek, w okresie 14-tu dni, sprawdzić, czy sąd nie złożył dla niej w st żadnych dokumentów. Dopuszcza się możliwość powiadamiania strony o pojawieniu się wiadomości na skrzynce pocztowej. Jednakże będzie to instytucja poza systemem prawnym służąca jedynie wygodzie korzystania z st.

7. Uprawnienie się nakazu zapłaty.

Pozew w epu może być kierowany przez podmioty zagraniczne. Może być kierowany także przeciwko pozwanym będącymi podmiotami zagranicznymi o ile spełniony jest wymóg, iż doręczenie mu nakazu może nastąpić w kraju. W epu nie stosuje się doręczeń zagranicznych. W przypadku, gdy doręczenie nakazu nie może nastąpić w kraju (poprzez odesłanie do art. 499 pkt 4 kpc) sąd uchyla nakaz zapłaty i umarza elektroniczne postępowanie upominawcze. Nadto poucza o możliwości wniesienia powództwa do sądu właściwego.

Pozwany może wnieść sprzeciw dokonując wyboru sposobu komunikacji z sadem prowadzącym epu. Może złożyć go w formie pisma procesowego w formie tradycyjnej, lub za pośrednictwem st. Dla potrzeb identyfikacji pozwanego wykorzystany będzie właściwy kod sprawy zamieszczony na odpisie nakazu zapłaty. Pozwany otrzymując odpis nakazu otrzyma także dostęp (wraz z pouczeniem) o możliwości i sposobie złożenia sprzeciwu. Pozwany wnosząc sprzeciw powoduje utratę mocy obowiązującej całego sprzeciwu (art. 505³⁵ zd. 2-gie k.p.c.). Przy wnoszeniu sprzeciwu nie przedstawia się zarzutów, okoliczności faktycznych i dowodów na ich potwierdzenie. (Art. 505³⁵ zd. 1-sze k.p.c.) W razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu nakaz zapłaty traci w całości moc, a sąd przekazuje sprawę do sądu właściwości ogólnej pozwanego (art. 505³⁶ § 1 k.p.c.).

8. Nadanie elektronicznej klauzuli wykonalności.

Przyjmuje się, iż podstawowym celem prowadzenia postępowania rozpoznawczego jest spełnienie świadczenia zasądanego w orzeczeniu kończącym postępowanie (zakładając, iż jest zgodne z żądaniem). Dlatego w epu przyjmuje się odmienne podejście do nakazu zapłaty jako tytułu egzekucyjnego oraz wykonawczego, wszczynania egzekucji. Prawomocny

nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym i znajdujący się w systemie informatycznym jest tytułem egzekucyjnym. Skoro nakaz zapłaty wydany został w postaci elektronicznej tytuł egzekucyjny także istnieje tylko w takiej postaci.

Postępowanie klauzulowe także przebiega w formie elektronicznej. Nakazowi zapłaty wydanemu w epu sąd nadaje klauzulę wykonalności w postaci elektronicznej w sposób określony w (art. 783 § 4 k.p.c.). Wobec faktu, iż zarówno tytuł egzekucyjny, jak i tytuł wykonawczy sporządzone są w postaci elektronicznej zachodzi konieczność wyłączenia stosowania normy art. 783 § 3.

Podstawowa zmiana, w stosunku do tradycyjnego postępowania przy nadawaniu klauzuli wykonalności prawomocnemu orzeczeniu sądu jest zasada nie wysyłania wnioskodawcy (powodowi) odpisu orzeczenia z zamieszczoną na nim klauzulą wykonalności (w postaci skróconego postanowienia sądu). W epu elektroniczny tytuł wykonawczy znajduje się w systemie informatycznym sądu prowadzącego elektroniczne postępowanie upominawcze. (Art. 783 § 4 k.p.c)

Przyjęte zasady powodują konieczność rozwiązania problemu posłużenia się skutecznie tytułem wykonawczym uzyskanym poprzez zaopatrzenie prawomocnego nakazu zapłaty w epu (jako tytułu egzekucyjnego), w klauzulę wykonalności.

Rozwiązaniem jest, (w zależności od wyboru powoda-wierzyciela):

A) Złożenie wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego za pośrednictwem st;

Wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego może być złożony do wybranego komornika także za pośrednictwem systemu informatycznego. (Art. 797 § 2 k.p.c.). W tym wypadku st dołączy do wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego właściwe dane identyfikacyjne komornika sądowego i przypisany mu wcześniej dostęp celem weryfikacji treści i formy tytułu wykonawczego.

B) Uzyskanie tytułu wykonawczego w trybie uzyskiwania opisów z akt sprawy.

Wierzyciel nie będąc zobligowany do wykorzystania trybu opisanego pod lit. A) może złożyć wniosek w postaci tradycyjnej. W takiej sytuacji do wniosku będzie załączony jedynie wydruk weryfikacyjny tytułu wykonawczego. Wszczynając egzekucję na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego komornik zobowiązany jest do zweryfikowania treści dołączonego mu odpisu z elektronicznym tytułem wykonawczym znajdującym się w systemie informatycznym oraz zaznaczenia w tym systemie faktu prowadzenia egzekucji na podstawie tego tytułu. (Art. 797 P 3 k.p.c.). Właściwe przepisy wykonawcze określają obowiązki weryfikacji przez komornika sądowego treści i formy tytułu wykonawczego pochodzącego z

epu. W szczególności wynik tej weryfikacji zostanie zaznaczony na przedłożonym przez wierzyciela odpisie w postaci urzędowej adnotacji zawierającej formułę stwierdzającą autentyczność treści tytułu.

Dokonując weryfikacji tytułu wykonawczego pochodzącego z epu komornik dokona zaznaczenia za pośrednictwem st, iż w oparciu o konkretny tytuł egzekucyjny prowadzi (do konkretnej sygnatury) postępowanie egzekucyjne.

Sąd prowadzący epu będzie mógł wydać, na zasadach ogólnych, dalsze tytuły wykonawcze, a także nadać klauzę wykonalności na rzecz lub przeciwko osobie trzeciej. Informacje o tych orzeczeniach znajdują się w elektronicznych aktach sprawy.

9. Archiwizacja akt elektronicznych w epu.

Po zakończeniu postępowania akta elektroniczne podlegać będą archiwizacji na zasadach określonych w:

Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie wymagań technicznych formatów zapisu i informatycznych nośników danych, na których utrwalono materiały archiwalne przekazywane do archiwów państwowych. (Dz.U. z 2006 r. Nr 206 poz.1519);

Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 października 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z dokumentami elektronicznymi (Dz.U. z 2006 r. Nr 206 poz.1518);

Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 października 2006 r. w sprawie niezbędnych elementów struktury dokumentów elektronicznych (Dz.U. z 2006 r. Nr 206 poz.1517).

Biorąc powyższe pod uwagę wprowadzenie epu przyniesie następujące korzyści;

1/ przyspieszy i usprawni rozpoznawcze postępowanie sądowe dedykowane dla zwykłych prostych spraw;

2/ Poprawi wizerunek i autorytet wymiaru sprawiedliwości względem własnych obywateli i w stosunku do państw UE;

- 3/ odciążą sądownictwo powszechne od znacznej liczby, wprowadzie prostych, ale pracochłonnych spraw upominawczych uwalniając tym samym możliwości orzekania w sprawach wymagających indywidualnego podejścia;
- 4/ Znacznie obniży koszty funkcjonowania poprzez wyraźne ograniczenie środków przeznaczanych na korespondencję kierowaną za pośrednictwem poczty (a także za pośrednictwem sądowej służby doręczeniowej);
- 5/ Stworzy standardy mogące być (po ich zweryfikowaniu w ramach epu) wykorzystane dla potrzeb całościowej informatyzacji wymiaru sprawiedliwości);
- 6/ Umożliwi pozwanemu korzystanie z elektronicznego dostępu do sadu (jeśli zdecyduje się ona na takie rozwiązanie);
- 7/ Znacznie skróci i uprości dotychczasowe procedury uzyskiwania odpisów z akt sprawy i uzyskiwania klauzul wykonalności;
- 8/ stworzy podstawy do pełnej integracji systemów informatycznych sądów powszechnych i posiadanych przez komorników sądowych;
- 9/ Zapewni bezpieczną platformę dostępu do wymiaru sprawiedliwości i wyznaczy nowe podejście do zarządzania informacją, przepływem informacji, prawnym regulowaniem st;
- 10/ Wyznaczy nowe możliwości i kierunki edukacji prawniczej dla nieograniczonej grupy obywateli (co winno poprawić ogólny poziom wiedzy prawniczej i kultury korzystania z prawa i systemów informatycznych).

Wydział Informacji

Ministerstwo Sprawiedliwości